

Казки для хлопчиків

Грицько перчик

Грицько перчик Була одна баба, у котрої дітей ніколи не було. Раз пішла вона в бовт (склеп) шось купувати і межи другими купила вона на приправу й мало перцю. Вона той перець принесла додому і якось несподівано розсипала його по землі, стала збирати, а одно зерно перцю почало скакати по землі. А вона: «Перчику, не скачи, бо іззім тебе». Та перчик таки не слухає й скаче. Раз! — вона ухватила перчика і пролигнула. Помалу дні проходять, баба обзирається: «Який вітер, що я стала товща, як була?» — сама себе звідусе. Час проходить, а баба уже стала товста, що уже і ноги собі мало видить. Айбо що й більше: перчик став киватися в бабинім брюху. О! Як не стане баба йойкати, не стане бігати по селу і кричати: «Люде добрії, що чинити — ізїла перчик, та й той тепер у мені кивається?» Люди гадали, що баба удуріла, а баба-сирота правду казала, лиш не хотіли вірити..

Так. минуло і більше часу, і баба вже ледь утривалася, і далі, далі родить баба хлопця Перчика. І коли уродила, так запросив: «Мамо, дай хліба!» А баба на те сердита, ухваткла бігар (кий) і хоче Перчика пекнути, а Перчик ісхватився і, йойкаючи, взяв утікати. Баба тепер напудилася і дивиться, як Перчик через пороги щобаниться. Як Перчик переліз пороги, почав кричати: «Гей, люди, не дайте, бо мама тепер мене уродила і хоче мене на смерть убити!» Люди по учули, збіглися, увиділи Перчика сперед хижі і почали чудуватися: що то за дитина — лиш уродилося і так скоро говорило і ходило. На те вийшла і баба із хижі, винесла Перчикові дараб хліба, та Перчик не хотів прийняти — лише цілий хліб. Дала йому баба цілий хліб, а Перчик лиш тричі вкусив та й іззів хліб.

Як почне баба йойкати, що буде вона чинити із таким ось чортом, таж він за один день поїсть увесь бабин хліб. Тут радять бабу люди, що аби Перчика похрестити дала, і, може, так вийде з нього чортова сила. Баба так і зробила: ледве допровадила Перчика до церкви, де перехрестили і дали ім'я йому Грицько, яке Перчикові так полюбилося, що куди йшов, та все лиш казав: «Я Грицько Перчик бабин!»

Баба попробувала його тепер узяти додому і думає: може, ачей тепер Перчик менше буде їсти. Айбо Перчик прийшов додому, взявся до бабиного хліба і за день геть переїв. Сирота-баба лиш за голову взялася, почала Перчика проганяти геть від себе, а Перчик каже: «Мамо! Я не йду відси нігде, коби я іще мало підріс, то і собі, і тобі досить хліба зароблю, но дай мені іще лиш один цілий хліб, та більше просити від тебе не буду, а іще й тобі дам».

Та і то треба знати, що відколи я це говорю, а Перчик уже на локоть підріс: і так йому треба було лиш один тиждень, аби цілий легінь був з нього.

Так баба порадилася та один хліб заробила, і дала Перчикові, аби іззів. Як Перчик іззів той хліб, так і стався з нього великий легінь. А треба ще і те знати за Перчика, що була в нім і сила: коли було йому треба дров на огонь, то пішов у хашу і цілком із коренем вимик (витягнув) бука із землі і так приніс додому. А коли треба було їсти йому і бабі, то скоро пішов і взявся до якого заробку, так робив, як десять других.

Раз Перчик подумав, що буде шукати газду та буде служити (найліпше буде йому так). Тож так і учинив, хоч мати його й не пускала. Та він не слухав та й пішов у світ.

Іде. Зайшов у одну хашу, нападає на нього медвідь і каже: «Чоловіче, стій, бо я голоден, хай тебе ззім!» Він став, приждав медведя і каже: «Тут є, но як мене будеш їсти?» — «От так», — каже медвідь і хоче Перчика їсти. А Перчик медведя так пекне по голові п'ястю (кулаком), що медвідь лиш перевернувся. «О,— думає Перчик,— тана я таки не слабій! Хай не думає ніхто, що Перчик будь-що». І так і далі йде, думаючи. Іде далі і стрічає одного чоловіка, котрого звідусе:

— Як зовешся? Той. каже:

— Я є Лоמידерево.

— Ну, то ідім разом, будьмо собі товаришами. Ідуть і стрічають другого чоловіка, котрого

звідують, як зветься. Той каже:

— Я є Сучиплита.

— Ну, добре,— кажуть,— ідім разом, і буде нас троє. Ідуть і стрічають іще одного чоловіка.

Кажуть:

— А хто ти?

— Я є Вертиземля.

— Ну, добре, ідім всі четверо. ^ Ідуть, і далеко у пустях знаходять один вівчарський шалаш, де було багато овець.

Каже Перчик:

— Знаєте що? Останьмося тут, при шалаші, будем мати що їсти і своє діло кінчати.

Там іівчарі їх радісно приймали, бо виділи, що читаві легіні, а на них і так якийсь нечистий дідо Клим усе нападає, бере по одній вівці, ріже та їсть. А дідо той такий сильний, що всі не можуть із ним нічого вчинити, бо той би всіх вибив.

— Ну, добре,— каже Перчик,— научимо ми діда, не буде кортіти сюди більше йти.

Так висудили, що аби один остався на шалаші і сокотив, аби усім, наколи прийдуть, один котел великий м'яса наварив, і так аби зготовив усім обід, доки прийдуть з своєї роботи.

Так сстався на шалаші Ломидерево, а усі пішли собі на роботу: вівчарі з вівцями; Сучиплита пішов у скали та плиття розбиває; Вертиземля пішов та у землі наскрізь яму копле; а Перчик пішов на вадаску. Ломидерево зарівав одну вівцю, поклав у котел, наклав огонь і почав варити обід. Раз дивиться, а дідо Клим, із бородою до землі, тягнеться й приходить ід ньому ближче та й каже: «Шинку шолодкий, дай мало м'яша, бо я душе голоден!» Ломидерево верже через колоду дідові одну грудку м'яса. Із'їв дідо і просить іще; іще дав йому. Просить і у третій раз, а Ломидерево каже: «Іди, діду, уже на діло собі, ти би поїв усе м'ясо, а товариші прийдуть та не будуть мати що їсти». Дідо: «То не даш, шине, ні?» — «Ні!» — «Ну, коли так, ходи метатися»,— каже дідо.

Ломидерево читавий легінь був і ганьбився, що такий кривий дідо кличе його метатися. «Та тебе, діду, кортить метатися? Ну ходь сюди!» Взялися. І як не заправиться дідо і Ломидеревом так верже, що той до коліна у землю затявсь, відки й вийти не міг. А дідо пішов до котла, висьорбав геть дзямку і поїв м'ясо — остався котел порожній.

Приходять легіні з роботи і вівчарі з вівцями — голодні усі, гадають, що ватаг їм обід наварив. Та дивляться, а той у землі по коліна. «А що ти там?» — «А я тут,— каже,— бо мною той Клим-дідо так верг, що я ото запав; а сам обід геть поїв».

Взялися всі каятися, що дід збиравав Ломидерево. Каже Сучиплита: «Ну, я остануся їсти варити, буду видіти, що ізо мною буде чинити дідо, дам я йому!»

Ну, остався Сучиплита, наклав великий котел м'яса, а як зачало кипіти, приходить Клим, каже: «Шине, дай мені мало м'яша». — «Чи ти ото, дідо,— каже легінь,— мого товариша у землю забив?» — «Ай я ні!» — каже дідо.

Дав йому м'яса, та просить іще; дав йому іще, в третій раз не дав йому м'яса. Тоді дідо каже: «Піди зі мною метатися!» А Сучиплита схопився і простер діда на землі; а дідо як схопиться та того так верже, що сей аж до пояса у землю застряв. Тоді пішов і поїв усе м'ясо. Приходять голодні легіні додому, а нічого їсти. «А де їда?» А той каже: «Еге, що учинив ізо мною дідо!» — «Ну,— кажуть,— ти ото легінь, що дався дідові так вергнутися?»

Тепер котрий остається за ватага? Остався Вертиземля, та й сим дідо верг так, що він у землю потав. І поїв обід. Тоді розсердився Перчик і каже: «Ну, та ви всі ні на що не годитеся, тепер я остануся і буду позирати, що учинить мені Клим. Ідть усі на роботу собі, я тут буду». Пішли усі. Перчик остався на шалаші, зарівав три вівці, набив у котел і варить. Раз — приходить старий дід

Клим, починає дуже скаржитися, що уже давно нічого не їв і просив би один дарабчик м'яса Перчик і не вірив, що то був Клим, витяг дараб м'яса і верг йому, а дідо то враз прожер — Перчик лиш подивився. Дідо просить іще, але Перчик не хотів дати. Тоді дідо хоче йти сам брати м'ясо, а Перчик розсердився і схопив діда, та верг так, що дідо аж застогнав. Знову дідо схватив-ся й береться до Перчика, та Перчик узяв діда за бороду, вирвав одного бука і розколов, туди дідову бороду забив і там заплішив. Дідо так стогне, проситься, та Перчик уже немилостивий. Приходять і друзі з роботи, такі голодні, думають: як так походив і Перчик, як ми, то всі голодні будемо. Приходять, дивляться, а їдло готове, позирають, аж і дідо-сирота у буці забитий мучиться. «Ну,— кажуть,— та Перчик же легінь, не як ми». — «Ось видите,— каже Перчик,— так треба дідові було давно». Чудувалися усі силою Перчика.

«Ну,— каже Вертиземля,— сталося нещастя, я повертів землю аж на преспід, на той світ, де проходилися три царські дівки, і одна з межі них натрапила на ту діру, з котрої зийшла була шаркань і ухопила її». Перчик каже:

«Чи красна дівка?» — «Ой дуже красна»,— каже Верти. земля. «Ну, то я піду за нею на той світ». Пішли туди і дивляться у глибину-преспід, чи не можна хоть як спуститися туди на шовковім мотузі. І так Перчик пішов до царя звіститися за діло, про яке як цар почув, дуже зрадувався, дав багато грошей Перчикові і пообіцяв, що як він те зробить, то прийме його в царський двір як великого пана. Дав іще й шовкові шпарги, скільки треба, аж би й на сто миль.

Тепер ізбралися всі з царського двора і йдуть з Перчиком ік тому місцю, де його будуть на той світ пускати. Прийшли. «Ну, тепер,— каже Перчик,— я візьмуся за шпаргу, а ви — чим найбільше вас — держіть і спускайте мене, а коли повороза мало — доточуйте».

Взявся Перчик за шпаргу й спускають його, пустили на сто миль, а на півмилю до землі не стало шпарги. «Ну що туї чинити? — думає Перчик.— Аж покличу — не будуть чути; сказати — далеко». Та йому вже не можна було чекати: пустився і падає додолу. А на його серенчу із одного вароша усі перини позносили на виставку на одне поле, і Перчик прямо на них упав і анітрохи не забився.

Перчик дуже чудувався, які там люди: там лиш одне око у кожного, а ноги понад дві луйтри і тонкі, як палиці. Перчик: не знав, де шукати царську доньку, звідується, але ж його не розуміють. І там сонце не світить, а на двох довгих ковбасах висить так одна лакпа, як церква, та й та непер»;танно світить. Перчик уже і побанував, що сюди прийшов, уже не знає, як вгору назад піде, бо мотуз високо остався. Ходить сюди-туди, а раз пішов на одне поле, а там із велика палата; дивиться, а звідти одна шаркань вилетіла. Тепер він подумав, що близько там є і донька царська; зайшов від до тої палати, коли дивиться, а царська донька там, і так ізрадів, а вона ж йому іще більше, як увиділа Перчика. Звідує Перчик доньку царську, як би вони могли піти назад, на той світ. А вона каже, що інак не можна, тільки аж би їх шаркань туди винесла. «Ну,— каже каже вона Перчикові,— тепер десь тут іспрячя, бо як прийде мій чоловік, то на смерть тебе уб'є». — «Та хто твій чоловік?» — «А хто — таж чорт!» — «А я чорта не боюся!» — каже Перчик.

Якраз приходять чорт, заходить до палати. Як увидів Перчика, каже: «А що ти тут, хрещена душе, шукаєш?» — «Я, — каже Перчик,— шукаю тебе». — «Ну, коли мене,— каже чорт,— то ідім метатися.» Беруться метатися, а Перчик чортом замахом так верг, що чорт на мак розскочився. Тепер ізрадовалися обоє, почали вибиратися. І царській доньці приішло на гадку, аби Перчик убрався в чортове плаття, і як шаркань додому прийде, будуть їй казати, що мають іти на той світ. Так і учинили. Шаркань прийшла додому і, як домашній скот, мусила нести обох на той світ. І як винесла вгору, там був і цар, котрий дуже ізрадувався доньці, а шаркань аж тоді увиділа, що ізчаловали її.

Перчик узяв царську доньку за жону, і дуже довго жили.

